

De wandelaar, die het woelige Rotterdam doorkruist, en de altoos zich hernieuwende, altoos zich vergrootende stad aanschouwt, wijdt zijnen blik aan al dat nieuwe, aan al dat zich uitbreidende, maar denkt noode aan het voorbijgegane.

Er is welligt geene stad in de Nederlanden, waar men minder aan het verleden herinnerd wordt, dan in Rottes vesten. Wie denkt daar, bij zoo veel, dat zijne aandacht boeit, aan de plaats, waar eenmaal 's Graven herberg, het huis de Spiegel, het Hof der Heeren van Kralingen, of 's Keizerstoren stond? Wie toont ons daar, waar Jonker Frans zijn zevenmaandsch verblijf hield, of waar Prins Willem I ziek lag en de afgevaardigden van het benarde Leiden ontving? Wie wijst ons daar de woningen aan van eenen Joan, van eenen Elias van Oldenbarneveld, van eenen Hugo en van eenen Pieter de Groot?

De muren der stad zijn afgebroken, hare torens zijn geslecht, hare poorten gesloopt, hare vesten gedempt; niet één oud gebouw — de groote St. Laurens kerk en de St. Sebastiaans kapel aan de Meent, nu het zoogenaamde Schotsche kerkje, die beiden evenwel op geenen hoogen ouderdom bogen kunnen, uitgezonderd — kan den oudheidszoeker aangewezen worden: misschien een enkele steen, een enkel opschrift.

Rest er dan niets van de oudheden eener stad, die hare privilegiën alreede in 1270 zoude ontvangen hebben; — niets van de vele geslachten, die daar bloeiden, woonden, en tot hare toenemende grootheid het hunne toebagten? — Van deze zullen dan toch wel naneven in aanwezen zijn, die over hare geschiedenis, uit familie-aanteekeningen,

inlichtingen kunnen geven? — Ook dit niet. De stad heeft niet slechts hare gebouwen, hare havens en vesten voortdurend vernieuwd en uitgebreid; ook hare oude geslachten zijn ausgestorven, hebben zich verplaatst of zijn in den burgerkring in vergetelheid geraakt, zoodat van deze slechts een gering overschot is aan te wijzen. De thans bloeiende geslachten zijn of van elders ingekomen, of allengs door handel groot geworden, en veelal met Fransch, Engelsch en Duitsch bloed vermengd. Op waren ouderdom, edele afkomst, en blijvend aanzien tevens kan niet één geslacht roemen; op één dezer drie voorregten — afzonderlijk — slechts een enkel.

Daarom, oudheidszoeker, die met mij de stad doorwandelt, verlaat met mij haven en kade, wend u af van hetgeen voorbij gegaan is, en sla met mij een oog op iets, dat nog niet voorbij ging, op een uwe opmerking waard gezin. Treed daartoe met mij wijk 11 en de Houttuin in; slechts weinige schreden van de Hoofdsteeg verwijderd, staan wij ter linkerzijde voor eene eenvoudige doch nette woning: N° 194. Het is die van de firma de Weduwe PIETER VAN WAESBERGE en Zoon. Het bord boven de deur der woning, thans door PIETER ANTHONIJ VAN WAESBERGE bewoond, geeft u het bedrijf te kennen dat er in uitgeoefend wordt; wij lezen er in groote letteren: STADS DRUKKERIJ. Vinden wij hier ook al geen schitterend aanzien, wij treffen er een' blijvenden welstand aan.

Een ouder mij bekend Rotterdamsch geslacht kan ik u in onze stad niet aanwijzen. Hunne voorvaderen — aldus vermeenen zij — aanschouwden hier alreede den noodlottigen brand, die de stad in 1563, 10 Julij, grootendeels verwoestte; — vernamen het gevanke-lijk overvoeren van Lumey naar het Slot Honingen; — overleefden den Spaanschen moord; — zagen met angst den Hoogen Zeedijk doorgraven om Leiden te redden, en hoorden uit 's Prinsen hof de blijmare van het behoud der stad.

Mogen nu al mijne geschiedkundige navorschingen de juistheid dezer meeningen betwijfelen, de oudheid en belangrijkheid van het geslacht won bij dat onderzoek.

Dit geslacht, dat der VAN WAESBERGHE's, was het, waarop, bij het bladeren in mijnen kleinen boekenschat, zich mijne aandacht vestigde. Ik zag dien naam op menig boekwerk als Drukker en Uitgever vermeld, en toch nergens iets van hun streven en werken in de geschiedenis van onzen boekhandel en onzer boekdrukkunst aangeteekend. Dit noopte mij tot het opteekenen van bijzonderheden

hen en hun bedrijf betreffende, en deed later in mij den wensch ontstaan tot een uitgebreider onderzoek.

Dat onderzoek was niet onvruchtbaar en deed mij weldra zien, dat het nu ruim twee honderd en tachtig jaren geleden is, dat het geslacht VAN WAESBERGHE uit Antwerpen zich naar Noord-Nederland en wel het eerst in Rotterdam als Boekhandelaars en Boekdrukkers vestigde, en dat het bovendien, bij alles wat het in dezen wrochtte en arbeidde, onafgebroken, gedurende die bijna drie eeuwen, de betrekking en het ambt van Stadsdrukker vervuld heeft.

Hetgeen ik vond en aantekende deel ik thans mede, in de overtuiging, dat de korte geschiedenis van een geslacht, dat zulk een aantal jaren in een der nuttigste bedrijven ter dier stede werkzaam was, niet zonder belangstelling van de zijde zijner stadgenooten zal ontvangen worden.
